

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Quomodo Auditor in exornativo genere de facultate judicet Oratoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

finem Oratoris præcipuum tandem fateantur, illamque oblectationis blanditijs quàm maximè ab Auditoribus exprimendam velint: quum nos etiam unà cum omnibus dicendi magistris Oratorium oblectamentum persuasioni lenocinans serendum doceamus; sublata erit inter nos omnis ferè umbra diffidii, nullaque penè, nisi fortè de modo ac vi delectationis, qualis nempe, & quanta ad persuasionis finem requiratur, aut tolerari queat (de quo infra pluribus) nulla, inquam, **B** nulla quasi supererit controversiæ orbita **B** aut vestigium. Quippe satis mihi, superque hoc unum est, quod à fucatis istis Declamatoribus enixè studeo obtinere, finem potissimum Oratoris etiam Academici alium, quàm Auditorum persuasionem, nullum esse, aut fingi posse.

Quomodo Auditor in exornativo genere de facultate judicet Oratoris.

35 **A**T restat unum telum, cujus acuminè mirè sibi blandiuntur Adversarij, planeque triumphant; nullo tamen negotio repellendum. Oblectationi, inquam, tanquam laudativa orationis moderatrici primariæ, ac fini omnia eo in genere ancillari, nullus inficiari potest, nisi qui Aristotelis * de arte Rhetorica libros nunquam inspexit, in quibus quum mirificus ille Rhetor triplex causarum genus pro triplici Audito-

* Lib. 1. cap. 5.

ditorum conditione distinxisset, exornativo eos solum Auscultatores adscripsit, qui de Oratoris facultate judicarent. Hic isti voluptatis affectu strepunt, hic tripudiant, hic usque ad ravim *A* vociferantur. Quæ hic *A* mentio, aut suspicio persuasionis? Judicialis sane generis, ac deliberativi hic finis est. at demonstrativi nunquam omnino. In hoc enim Auscultator nullam ad rem judicandam, aut deliberatione terminandam impellendus est. Sed eo tantum nomine aures accommodat Oratori, quod magnum ab illo, valde eminentis, plenum admirabilitatis, totamque ad ostentationem compositum artificium, quo summo opere delectetur, tanquam melle nectareque suavius præstolatur.

36. Hæc vehementissima est Adversariorum impressio, hæc fulminea catapulta. *A* Verum *A* aspiciate, quaeso, quam minimè formidolosè, quam nulla difficultatis inclinatione, sed animosè strenueque totum istum globum sim rejecturus. Primò, ex hisce voluptatis servis percontari lubet, qui locum hunc Aristotelis perobscurum cum tot alijs maximè perspicuis à me proximè recitatis è regione apertissimè pugnantibus ipsi componant. Amens sim, si nodum hunc Gordianum, *B* *B* quando aurium titillationem exornationum finem pertinacius tueri volent, alio, quam desperationis gladio dissolverint. Certè plurium locorum, quos protuli, dilucida plana que sententia unius loci dubia involuta que interpretatione antiquari *C* non potest, Quid *C*

C 6

f

60 P. I. DE ORATORIS FACULTATE

si deinde ne hoc quidem testimonium quicquam istorum delicijs Oratorum patrocinetur? Adeste hic auribus, atque animis alacres, Judices. Eo in loco quum tres in formas Auditores tribuat Aristoteles, ponatque alios de futuro statuere, quos deliberationibus addicit; alios de præterito, quos judicijs assignat; demum subdit, Auscultatorem, seu Panegyrici Auditorem de Oratoris facultate judicare. Quid hoc rei est? quæ horum sententia notioque verborum? Perinde omnino est, ac si dixisset; tempus præsens à tali Auditore spectari. ac nisi id ille innuat, sui inmemorem, mancum, curtumque; Philosophum esse, concedant, necesse est. Quum enim ibi causarum, atque Auditorum genera ex diversâ temporis ratione partiatur; ubi præteritum, futurumque; deliberationibus, & judicijs attribuit, suum etiam exornationibus, hoc est, præsens necessario erat designandû: & tamen nihil deinceps de tempore præsentis laudationum proprio ultra ille memoravit, ut non obscure indicaret, hoc idem tempus præsens in Panegyricis ab Abscultatore, quum eum de Oratoris facultate judicare scripsit, attendi. Majus enim nescio quid, qui laudat, quam qui accusat, aut suadet, profitetur. Isti facile, quæ Iudicibus, ac Disceptatoribus ignota sunt, ex præterito promunt, aut ex futuro sollerter conjectant, longeque proclivius suis possunt imponere Auditoribus. Ille verò, qui laudat, quum in Oratione ea facinora, quæ in omnium oculis sunt, pertractat;

toto

IN GENERE EXORNATIVO. 6r

toto ingenio niti debet, ut rem præsentem, notamq; intuentibus Auditoribus, vixit per occulta summi artificii machinamenta, ac prodigiosa amplificationis automata, Dⁱ in Dⁱ immensam quandam educat magnitudinem, eamq; mirã persuasionis dexteritate credibilem omnino animis admoveat Auscultatorũ. Atque hoc demum amplificandi artificium, quod tamen totũ ad persuasionem dirigitur, illa illa facultas est Oratoris, de quã Auscultator, tanquam oculatus spectator, iudicat, eamq; ab illo requirit, cujus molimine fidem assensumq; explicatis, amplificatisq; ab eodẽ præconiis tribuat. Addo etiam, quum in laudationibus omnia ad laudes persuadendas præcipuè exornentur, & longè uberius, quàm in reliquis causis, florentis eloquentiæ exulret opulentia, atque interdum licentior quædam se prodar ostentatio; rectè in his iudicium de Oratoris facultate ab Auscultatore ferri, Aristotelem asseverasse. Cæterum, quis sit Rhetoricæ Academicæ finis, oblectatio, an persuasio, quia de eã disceptare mihi in animo non est; neque consilio meo quicquam adversatur, diligentius porro exquirere, supervacaneum est.

Præmissio quarta definiens, qualis ornatus in exornationibus requiratur, qualis repudietur.

37 **H**ic enim verò, Auditores, magnũ mihi videor exaudire Adversariorũ clamorem,

C. 7

rem,